

впливати багато генів і складні взаємодії між ними. Цей вплив, очевидно, опосередковано головним чином особливостями емоційної реактивності і здатністю контролювати свої імпульси.

Проте, з огляду на те, що генетичні відмінності вносять істотний внесок у формування схильності до агресивної поведінки, з часом, коли індивідуальна генетична діагностика стане доступною, генетичні дані можна буде використовувати для оцінки індивідуальної реактивності, впливаючи на агресивну поведінку, тобто – і для прогнозу та профілактики сексуальної агресії.

Отже, психологічний зміст зґвалтування слід розуміти як будь-які розлади психічної діяльності, які не досягли психопатичного рівня і не виключають осудності, але потягли за собою особистісні зміни, які можуть привести до девіантної поведінки [7, с. 9]. Природним наслідком таких умов психологічного становлення особистості є практична реалізація отриманих установок у виді вчинення зґвалтувань й інших злочинів на сексуальному ґрунті.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що на нашу думку, недостатня ефективність запобігання зґвалтуванню обумовлена в тому числі відсутністю чітко діючої системи максимально раннього виявлення осіб, схильних до вчинення сексуального насильства. Вивчення кримінологічного аспекту особистості злочинця становить особливий інтерес, оскільки може дозволити в майбутньому більш ефективно протидіяти вчиненню зґвалтувань та виявляти осіб, що їх вчинили.

Список бібліографічних посилань

1. Антонян Ю. М. Криминальная сексология. М. : Спарк, 1999. 484 с.
2. Берковиц Л. Агрессия: причины, последствия и контроль: секреты причин насилия, мотивов убийств, гнева, враждебности, ненависти, разрушения, предрасположенности личности к насилию. СПб. ; М. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. 510 с.
3. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях. М. : СТЕЛС, 1995. 150 с.
4. Заросинський Ю. Л., Лановенко І. І. Відхилення статевої поведінки неповнолітніх як кримінологічна проблема. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 1997. № 1. С. 229–238.
5. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством. Київ : Атіка, 2009. 240 с.
6. Лукаш А. С. Питання віктимологічного попередження зґвалтувань. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2006. Вип. 12. С. 232–243.
7. Brunner H. G. MAOA deficiency and abnormal behaviour: Perspectives on an association // *Ciba Found. Symp.* 1996. Vol. 194. P. 155–164. Discussion: p. 164–167.

Одержано 12.03.2019

УДК 343.93

Тетяна Іванівна ЯМКОВА,

студентка 3 курсу юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Ростиславівна СЕРКЕВИЧ,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ

ТЕРОРИЗМ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній час одним із основних завдань для світової спільноти є боротьба із тероризмом. Україна також активно бореться з даним явищем, оскільки входить до першої двадцятки країн за рівнем терористичного впливу.

Правою основою у боротьбі з тероризмом є Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 року, «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 року та інші законодавчі акти.

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [1].

Злочини терористичного характеру входять до розділу IX Кримінального кодексу України та є одними із найнебезпечніших злочинів проти громадської безпеки. Кримінальна відповідальність настає за вчинення терористичного акта, втягнення у вчинення терористичного акта, публічні заклики до вчинення терористичного акта, створення терористичної групи чи терористичної організації, сприяння вчиненню терористичного акта, фінансування тероризму.

Ознаками сучасного тероризму є такі:

- злочинний спосіб досягнення мети (насильство);
- подвійний характер об'єкта насильства (безпосередній об'єкт терористичного впливу і кінцевий, стратегічний об'єкт);
- створення обстановки страху та психологічної напруги через залякування;
- публічність і гласність виконуваних дій;
- висока соціальна небезпека, зумовлена втягуванням у сферу терористичного акту випадкових осіб [2, с. 510].

До анексії Росією півострова Крим і початку війни на Донбасі Україна вкрай рідко стикалася з тероризмом. За всі роки незалежності країни сталося менш десятка таких випадків. Найгучнішими з них стали три вибухи в маршрутних таксі у Вінниці, які відбулися в 2002–2003 роках і забрали життя двох людей.

Ситуація кардинально змінилася 2014 року – в Глобальному рейтингу тероризму, який щорічно публікує Інститут економіки і світу Сіднейського університету, Україна посіла 12-те місце, піднявшись відразу на 43 позиції. 2014-го в Україні було зафіксовано 405 терористичних актів, в результаті яких загинуло 665 осіб, ще 515 були поранені.

«З 2000 до 2013 року від тероризму в Україні зафіксовано всього три смерті... У 2014 – 665 смертей. Більшою мірою смерті трапилися через обстріли, що здійснювалися “Донецькою Народною Республікою”, в тому числі через запуск ракети земля-повітря по літаку Malaysia Airlines», – йдеться в дослідженні Інституту економіки і світу Сіднейського університету [3].

Тероризм в Україні має свої особливості, зокрема, такі:

- 1) злочини вчиняються переважно в ДНР, ЛНР та окупованому Криму;
- 2) символічність, що полягає у здійсненні тероризму у дати державних свят;
- 3) у більшості випадків простежується російський слід.

Ще одним яскравим прикладом є те, що недавно за матеріалами Служби безпеки України за підготовку теракту та державну зраду засуджено мешканку Хмельницького. Оперативники спецслужби встановили, що у 2017 році жінка була завербована представниками спецслужб РФ для виконання диверсійного завдання на території регіону. Крім того співробітники СБУ задокументували, що в інтересах ворога жінка займалася збором інформації про стратегічно важливі інфраструктурні об'єкти регіону та відомостей про персональні дані військовослужбовців ЗСУ, які перебували в районі проведення тоді АТО, а зараз ООС. У квітні 2017 року у результаті спецоперації оперативники УСБУ в Хмельницькій області затримали зловмисницю на одеському автовокзалі після одержання від кураторів пакунку та вилучили з нього вибуховий пристрій в еквіваленті шістсот грамів тротилу. У межах відкритого кримінального провадження слідчі Служби Безпеки України встановили, що з січня 2017 року жінка також адмініструвала групу в одній із заборонених російських соціальних мереж. У підконтрольній Інтернет-спільноті вона поширювала антиукраїнські матеріали, що містили заклики до повалення конституційного ладу та зміни державного кордону. Зловмисниця також займалася популяризацією терористичних організацій «Д/ЛНР» та виправдовувала агресію Росії щодо нашої країни. Хмельницький міськрайонний суд визнав жінку винною у скоєнні злочинів, передбачених ч. 2 ст. 110, ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 111, ч. 1 ст. 14, ч. 2 ст. 258, ч. 2 ст. 201 Кримінального кодексу України та призначив покарання у вигляді шести років позбавлення волі [4].

Але не варто також забувати про «мусульманську» загрозу, яка характерна переважно для країн Європи та США. Україна не може бути осторонь проблем сучасних міждержавних відносин. Тероризм – одна з них, отже, своєрідним каталізатором розвитку цієї проблеми в Україні може

статі її відкрита зовнішньополітична діяльність. Зближення позицій Києва зі США і країнами НАТО в глобальних питаннях сучасності, перегляд відносин з деякими арабськими країнами, на чолі яких стоять радикальні лідери (Іран, Ірак, Лівія), поглиблення відносин з Ізраїлем – все це може спричинити негативне і навіть вороже ставлення до України певних кіл мусульманського світу, наслідками чого можуть стати терористичні операції проти українських об'єктів [5, с. 162].

Думається, що для запобігання вчиненню терористичних злочинів держава повинна посилити контроль за усіма неформальними організаціями, встановити жорсткішу відповідальність за скоєння злочинів такого роду, а найголовніше проводити постійні інструктажі з населенням, особливо тим, яке проживає на території збройних конфліктів.

Список бібліографічних посилань

1. Про боротьбу з тероризмом : закон України від 20.03.2003 № 638-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 10.03.2019).
2. Канцір В. С. Прояви сучасного тероризму: мінливі, багатогранні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки.* 2016. № 850. С. 507–512.
3. Боротьба з тероризмом: чий досвід може перейняти Україна. URL: <https://ukr.segodayna.ua/ukraine/borba-s-terrorizmom-chey-opyt-mozhet-perenyat-ukraina-747604.html> (дата звернення: 10.03.2019).
4. За державну зраду та підготовку теракту засуджено завербовану спецслужбами РФ хмельничанку // Служба безпеки України : офіц. сайт. URL: <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/310/view/5633#.qLZSlrku.dpbs> (дата звернення: 10.03.2019).
5. Ковальчишин Н. І. Тероризм: теоретичний та праксеологічний аспекти проблеми. *Вісник Національного університету оборони України.* 2012. Вип. 4. С. 158–163.

Одержано 14.03.2019

УДК 343.34

Андрій Миколайович ЯЩЕНКО,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕАГУВАННЯ НА ЗЛОЧИННІ ПРОЯВИ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Проблеми протидії злочинності у сфері громадської безпеки залишаються у полі постійної уваги науковців і практичних співробітників. Наявні сьогодні чисельні прояви терористичної активності, незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами вимагають ефективного і своєчасного реагування на подібні форми втілень злочинних посягань. Здійснення такого реагування забезпечується шляхом застосування низки заходів, важливу роль серед яких відіграють саме заходи кримінально-правового характеру.

Заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються у разі порушення кримінально-правових заборон у сфері громадської безпеки, можна визначити як передбачені КК України засоби державного примусу та заохочення, що застосовуються до осіб, які вчинили злочини, передбачені ст. 255 – 270-1 КК України. До їх кола належать каральні й інші некаральні заходи кримінально-правового характеру. Каральні заходи у відповідних санкціях статей альтернативно репрезентовані різними за своєю суворістю видами основних покарань, зокрема штрафом, громадськими і виправними роботами, обмеженням волі, арештом, позбавленням волі і, навіть, довічним позбавленням волі. За вчинення окремих таких злочинів законодавцем передбачена можливість призначення додаткових покарань у вигляді конфіскації майна або позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Інші некаральні заходи кримінально-правового характеру представлені спеціальною конфіскацією, звільненням від покарання та його відбування, а також звільненням від